

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta Nuorisotutkimusseuran lausunto

Laatijat: Tuuli Pitkänen, tutkimuspäällikkö,
Sinikka Aapola-Kari, tutkimusjohtaja & Tomi Kiilakoski, vastaava tutkija
Nuorisotutkimusseura / Nuorisotutkimusverkosto
25.3.2021 Eduskunnan sivistysvaliokunta

Nuorisotutkimuksellisesti keskeiset näkökohdat:

- Ympäristökysymys sukupolvipoliittisena kysymyksenä
- Koulutuksen laajat merkitykset lapsille ja nuorille
- Nuorten tulevaisuususkon vahvistaminen keskiöön: työllisyys- ja perhepoliittiset linjaukset
- EU:n nuorisostrategian huomioiminen
- Lasten oikeuksien sopimus
- Nuorten näkemykset EU-politiikasta

Yhteiset arvot kaiken perustana

Yhteisissä arvoissa nostetaan esille laajoja yleisiä asioita sekä toisaalta nostetaan muutamia yksityiskohtia. Kulttuuri- ja sivistysarvoja ei ole mainittu.

Ehdottaisimme, että yhteisiin arvoihin lisättäisiin myös seuraavat dokumentit:

- YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen huomioon ottaminen
- EU:n nuorisostrategia 2019-2027

Yhteisiin arvoihin tulisi lisätä **eri ikävaiheiden sekä erilaisen toimintakyvyn huomioon ottamisen sekä perheiden toimintaedellytysten turvaamisen** uuden sukupolven kasvattamiseksi.

Myös **vastuu tulevista sukupolvista** tulisi kirjata yhteisiin arvoihin.

Nuorten näkemykset EU:sta

Vuoden 2018 Nuorisobarometri-kyselyn erityisteemana olivat vaikuttaminen ja Eurooppa. 15-29-vuotiaille tehdyn kyselyn tulokset:

- *Nuoret kokivat Euroopan unionia kohtaan yleisesti luottamusta ja sen toiminnasta oltiin kiinnostuneita.

- *Nuoret näkivät, että Euroopan unionin jäsenyydestä on ollut Suomelle hyötyä.

- *Puolet vastaajista koki itsensä erittäin eurooppalaiseksi ja lähes yhdeksän kymmenestä ainakin jonkin verran eurooppalaiseksi.

Nuorten näkemykset EU-politiikasta

Saman v. 2018 Nuorisobarometrin mukaan nuorten mielestä Suomen tulisi EU:ssa edistää seuraavia asioita:

- *ihmisoikeuksien turvaaminen (96% piti tärkeänä/eritt.tärkeänä)
- *ympäristönsuojelun edistäminen (94%) (vahvasti kasvussa)
- *työllisyyden edistäminen (94%)
- *kv. rikollisuuden ehkäiseminen (91%)
- *sukupuolten tasa-arvon edistäminen (n. 90%)
- *kotimaisen maatalouden turvaaminen (88 %)
- *EU:n ja Venäjän suhteet (88 %) (vahvasti kasvussa)

Lisää nuorten näkemyksiä EU-politiikasta

V. 2017 nuorten Eurobarometrissa kysyttiin, minkä aiheiden tulisi olla Euroopan unionin prioriteetteja.

Suomalaisnuoret nostivat tärkeimmäksi aihealueeksi **kasvatuksen ja taidot**. Myös **työllisyys ja ympäristönsuojelu** olivat heidän vastauksissaan korkealla.

Ympäristönsuojelu oli suomalaisnuorille teemana keskeisempi kuin EU:ssa keskimäärin.

Myös **maahanmuuton hallinta ja turvallisuus** olivat suomalaisnuorten vastauksissa keskeisiä teemoja.

(European Commission 2018)

Selonteko: Kestävä kehitys ja oikeudenmukainen siirtymä sukupolvipoliittikana

Ilmastokysymyksellä on ilmeinen sukupolvipoliittinen luonne.

Nuoret ovat aiempaa huolestuneempia ilmastokriisistä (Myllyniemi & Kiilakoski 2019; Piispa & Myllyniemi 2019). Keskeinen viesti: päättäjien on kuultava, mitä tiede sanoo ilmastokriisistä ja toimittava nopeasti!

Nuoret ovat ilmastokriisin suhteen erityisessä asemassa. He kokevat jo elinaikanaan, millaisia seurauksia lämpenevä ilmasto aiheuttaa, ja kuinka kriisin hillinnässä onnistutaan.

Tämän päivän päättäjillä on vastuu myös tulevista sukupolvista, jotka eivät pysty vielä vaikuttamaan tämän päivän päätöksiin.

EU:n nuorisostrategian peruspyrkimys on tukea nuorten osallistumista demokratiaan ja kansalaistoimintaan. Tämä on huomioitava erityisesti tulevaisuuden yhteiskunnasta ja taloudesta päätettäessä.

Toivottavaa on, että Suomi valtiona pyrkii vaikuttamaan siihen, että **nuorten ääni pääsee kuuluviin myös kestäväns tulevaisuuden pohdinnassa.**

'Maailman paras koulutus'

Hyvä, että koulutuksen merkitystä korostetaan tulevaisuuden avaintekijänä. Nyt huomio on lähinnä korkeakoulutuksessa ja taustalla vahvasti kilpailu ja talousnäkökulma, mutta tämä ei ole riittävä tarkastelutulokulma.

Olisi tärkeää ulottaa koulutusta koskevat strategiset tavoitteet koskemaan myös varhaiskasvatusta, perusopetusta ja toista astetta.

Koulutus on yhteiskunnallisesti erittäin keskeinen instituutio, jonka käytäntöjä tulisi jatkuvasti kehittää lasten ja nuorten toimintakykyä, yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia lisääväksi.

Muodollisen eli koulutusjärjestelmän sisällä tapahtuvan oppimisen ohella tulisi huomioida myös koulutuksen ulkopuolella, kuten työelämässä, kansalaistoiminnassa, harrastuksissa ja nuorisotyössä toteutuva oppiminen. Tätä ulottuvuutta kutsutaan eurooppalaisessa nuorisopolitiikassa **non-formaaliksi oppimiseksi. Tämän nykyistä parempi huomioiminen** tukee myös aiemmin esitettyä EU:n nuorisostrategian parempaa huomioimista.

EU:n nuorisostrategia 2019-2027

EU:n nuorisostrategiassa 2019-2027 esitetään kolme keskeistä tavoitetta:

- 1) tuetaan **nuorten osallistumista** demokratiaan ja kansalaistoimintaan
- 2) tuodaan yhteen nuoria kaikkialta EU:sta ja muualta maailmasta, jotta voidaan tukea **vapaaehtoistoimintaa, oppimiseen liittyvää liikkuvuutta, solidaarisuutta ja kulttuurienvälistä ymmärrystä**
- 3) tuetaan **nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä laadukkaan ja innovatiivisen nuorisotyön** ja sen tunnustamisen kautta.

Tätä strategiaa ei kuitenkaan tarkastella hallituksen selonteossa. Tämän ulottuvuuden huomioiminen olisi tärkeää. Sitä kautta selonteosta tulisi sukupolvipoliittisesti sensitiivisempi.

Vahva sosiaalinen ulottuvuus... -> Nuorten tulevaisuususkon vahvistaminen EU:ssa

- Työllisyyspolitiikka

On etsittävä keinoja tukea nuorten kiinnittymistä työelämään. (Samalla keinoja ehkäistä nuoruusiässä työelämästä syrjäytymistä.) Tällä hetkellä nuorten työttömyys korkea EU:n.

- Hyvinvointi(talous)näkökulma / perhepolitiikka

Tämän voisi kääntää niin, että hyvinvointi lähtee ihmisestä. On turvattava lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi - siitä kasvaa hyvä yhteisö. Lasten ja nuorten koulutukseen panostamisella ja työelämään siirtymisen tukemisella on pitkäaikaisia vaikutuksia yhteiskuntaan.

Vaikuttavalla perhepolitiikalla voidaan turvata myös syntyvyyttä, kun vahvistetaan nuorten luottamusta tukimuotoihin perhettä perustettaessa.

Digitalisaatio

”tulee huolehtia digitaalisesta turvallisuudesta, tietoturvasta ja henkilötietojen suojasta, samoin kuin digitaalisen osallisuuden vahvistamisesta ja digiköyhyyden vähentämisestä” sekä

”Digitaalisten ratkaisujen, tekoälyn ja algoritmien kehittämisessä on tärkeää kiinnittää huomiota yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen.”

”Koulutuksen digitalisaatioon liittyvät kysymykset; miten digitalisaatio muuttaa koulutusta ja koulutusjärjestelmiä. EU-tason yhteistyötä tulisi lisätä esimerkiksi tekoälyn hyödyntämisessä opetuksessa ja oppimisessa.”

-> tärkeitä linjauksia. Digitalisaation vaikutusta pitäisi tarkoin seurata ja tutkia.

Koulutuksessa digitalisaatio tulisi ottaa käyttöön pedagogisesti perustelluilla tavoilla ja tutkittua tietoa hyödyntäen, ei tekniset ratkaisut edellä.

Digitalisaatio mahdollistaa paljon, mutta nopeilla muutoksilla voi olla myös negatiivisia seurauksia; **eriarvoisuus voi lisääntyä**. Kriittistä ja jatkuvaa arviointia mm. vaikutuksista eri ikäryhmiin tarvitaan EU-tasolla. Esimerkiksi kaikki nuoret eivät ole digi-natiiveja vaikka näin usein oletetaan.

Palvelujen digitalisaatiossa tulee ottaa huomioon, että digitaaliset palvelut eivät voi monissa yhteyksissä voi korvata kasvokkaista vuorovaikutusta, vaan ne tulisi nähdä täydentävinä.

Kilpailukykyinen ja sosiaalisesti eheä ilmastoneutraali unioni

- mihin otsikon vertailu? miksi? Olisi vakuuttavampaa ilman vertailua.

Ilmastoneutraalius EU-tasolla vuoteen 2050 mennessä on tärkeä tavoite samoin kuin viimeinen lause kestävästä kulkumuodoista yms. Mutta riittääkö tämä vauhti ilmastonmuutoksen haittojen torjumiseksi?

Tekstistä tulee kuitenkin olo, että toimenpiteitä on mietitty lähinnä terveiden ja työikäisten aikuisten näkökulmasta. Erittäin tärkeä olisi löytää liikkumiseen ratkaisuja myös harvaan asutuille alueille mm. alaikäisten ja toimintarajoitteisten palvelujen saatavuuden parantamiseksi.

Avoin ja vastuullinen kauppapolitiikka sekä Arvojaan ja etujaan edistävä unioni kohdissa on teksti "... tasa-arvon sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien..." Näissä kohdissa olisi tärkeä mainita **lasten** oikeudet

EU:n vahva tutkimus- ja innovaatorahoitusohjelma:

Tämä on tärkeä painotus. Tulisi panostaa myös **perustutkimukseen**, ei vain sellaiseen tutkimukseen, joka palvelee tämän hetken yritystoimintaa.

*Eräissä EU:n jäsenvaltioissa (erityisesti Unkarissa) pyritään vahvasti puuttumaan tieteen autonomiaan ja yliopistojen toimintaan poliittisin perustein. Tätä kehitystä tulee EU:ssa jyrkästi vastustaa.

*EU:ssa tulisi myös laajasti korostaa **tiedolla johtamisen** merkitystä yhteiskunnallisten uudistusten yhteydessä. Seurantatutkimustieto tehtyjen muutosten vaikutuksista on myös oleellista. Nyt kyllä mainitaan ympäristökysymysten ratkaisujen yhteydessä, että EU:n toimien ja tavoitteiden tulee perustua luotettavaan tutkittuun tietoon.

Nuorisotutkimusverkosto

on tutkimusinstituutti, jossa työskentelee vuosittain n. 20 tutkijaa. Tavoitteena akateemisesti korkeatasoisen ja yhteiskunnallisesti relevantin tutkimustiedon tuottaminen. Tutkimusteemoja:

Sukupolvisuhteet, Elämänkulku, Siirtymät

Demokratia, Yhdenvertaisuus, Eriarvoisuus

Nuorisotyö, Nuorten palvelut, Nuorten toiminta

Toistuvia tiedonkeruita: Nuorisobarometri (yhteistyössä Valtion Nuorisoneuvoston kanssa), Elinolot-vuosikirja, Vapaa-aikatutkimus. Teemat vaihtuvat.

Juuri ilmestynyt Nuorisobarometri 2020 käsittelee nuorten kokemuksia palveluista. Seuraavan barometrin teema: ympäristö. Ilmestyy keväällä 2021.

Vapaa-aikatutkimus ilmestyy 5.5.2021 <http://www.tietoanuorista.fi/>

Ajankohtaista: nuorten kokemukset korona-aikana: Poikkeusolot-kirjoitussarja. Pohjautuu syksyllä 2020 toteutettuun tiedonkeruuseen. Tavoitteena on toteuttaa seurantakyselyjä.

Lopuksi

Kaikki Nuorisobarometrit , vapaa-aikatutkimukset, vaalitutkimukset ja nuorten elinolot –vuosikirjat ilmaiseksi luettavissa Nuoran sivuilla

<http://www.tietoanuorista.fi/>

Kaikkien barometrien ja vapaa-aikatutkimusten alkuperäinen data saatavissa tutkimuskäyttöön Yhteiskunnallisesta tietoarkistosta

www.fsd.uta.fi/

Lähteet:

European Commission (2018) European Youth. Flash Eurobarometer 455. Survey requested by the European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture and co-ordinated by the Directorate-General for Communication.

EU Youth Strategy 2019-2027. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/141/jeugd>

Myllyniemi, Sami & Kiilakoski, Tomi (2019): Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami (toim.) (2019): VAIKUTUSVALTAA EUROOPAN LAIDALLA. Nuorisobarometri 2018. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura / Nuorisotutkimusverkosto, Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 140, sarja Kenttä.

Piispa, Mikko & Myllyniemi, Sami (2019): Nuoret ja ilmastonmuutos : Tiedot, huoli ja toiminta Nuorisobarometrien valossa. Yhteiskuntapolitiikka 1: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201902144980>

Yk:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Yhdistyneet kansakunnat 1989. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>